

KIELO

Convallaria majalis

Luonnonkukkien

päivän teemalaji 2026

Kielo on suosittu leikkokukka, puutarhakasvi ja joulukukka.

KIELO

Convallaria majalis

Kielo (*Convallaria majalis*) valittiin kansanäänestyksellä Suomen kansalliskukaksi maamme itsenäisyyden 50-vuotisjuhlavuotena 1967. Valintaan lienevät vaikuttaneet etenkin kielon puhtaanvalkeat touko–kesäkuussa voimakkaasti tuoksuvat kukat, mutta myös kukkakauppa-alan lobbaus, onhan kielo yleisesti hyödynnetty joulukukka ja myös puutarhakasvi.

Kielon monet nimet

Suomenkielinen nimi kielo on johdettu lehden kieltä muistuttavasta muodosta: perinteisiä nimiä olivatkin lehmänkieli, häränkieli ja koirankieli. Näiden pohjalta Elias Lönnrot kehitti sukunimen kielo, johon kuuluivat lehmänkielon lisäksi maariankielo (lehtokielo) ja mäkikielo (kalliokielo).

Vasta vuonna 1950, kun lehdiltään ja kukiltaan erinäköiset lehtokielo ja kalliokielo oli siirretty omaan sukuunsa torvikielot (*Polygonatum*), tuli kielosta yksiselitteisesti kielomme lajinimi. Lönnrotin myötä Kielo on myöhemmin vakiintunut myös naisen etunimeksi, ja se on ollut yksi suosituimmista lehmän nimistä. Kielon

nimipäivä on 14 kesäkuuta, siis Luonnonkukkien päivänä vuonna 2026.

Kielon suomenkielinen nimihistoria yltää paljon kauemmas. Tuleva Messukylän kirkkoherra Henrik Lilius (1683–1745) puolusti kaksiosaista väitöskirjaa ”Kielosta” fysiikan professori Johan Browalliuksen johdolla vuosina 1741 ja 1744. Jo tuolloin tunnettiin nimi lehmän kieli, lisäksi käytössä olivat lehmän herukkeet ja noro-ruoho. Kielon lääkinnällisiä mahdollisuuksia kuvattiin tarkoin: ”kun kukkia pidetään viikko viinissä, saadaan erinomaista lääketta katarreja, huimausta ja sydänvaivoja vastaan”. Kielopaloviinasta tulikin suosittu lääke.

Väitöskirjan motivaatio löytyy Raamatun Korkean veisun toisen kappaleen ensimmäisestä säkeestä: ”Minä olen Saaronin kukkanen, olen laaksojen lilja”. Väitöskirjassa pohditaan, voisiko kielo olla tämä Saaronin lilja. Linnén 1753 antama kielon tieteellinen nimi *Convallaria majalis* onkin johdettu latinan kielen sanoista laakso ja toukokuu.

Tuntomerkit ja levinneisyys

Tiheitä kasvustoja muodostavan kielon maavarsi on pitkä ja suikertava, hoikka ja haarova. Kasvi on 15–25 cm korkea, varsi tyvestä usein sinipunainen. Varren tyviosasta kasvaa kaksi 10–20 cm pitkää, soikeaa – suikeaa pitkäksi ruodiksi kapenevaa lehteä. Kukinto on pitkäperäinen toispuolinen 6–12-kuk-

kainen terttu. Nuokkuvat 5–9 mm pitkät kukat ovat tuoksuvia, kehä on pullean kellomainen, valkoinen, harvoin punertava. Hedelmä on kellanpunainen – punainen pyöreä marja. Kielon tyypillisissä kasvupaikoissa ovat kuivat – tuoreet kangasmetsät, lehdot, metsänreunat, kivikkorinteet, pientareet, lehtoniityt ja lettokorvet. Kielo on yleinen Etelä- ja Keski-Suomessa, Pohjois-Suomessa sitä on harvakseltaan, pohjoisissa Kittilässä ja Sodankylässä. Pohjoisessa sen uhkatekijöinä on mainittu kerääminen, hakkuut, umpeenkasvu ja ylilaidunnus. Klooniin perinnöllinen monimuotoisuus on alhainen, mikä voi johtaa erillis-kasvustojen heikentyneeseen kykyyn selviytyä elinympäristön muutoksista.

Euroopankieloa kasvaa alkuperäisenä Länsi-Euroopasta Kaukasukselle, tulokkaana sitä on laajalti mm. Pohjois-Amerikassa. Itä-Aasiassa ja Pohjois-Amerikassa kasvaa kaksi muutakin kielolajia.

*Kielokukka
(Lilioceris merdiger)*

Kielon biologiaa

Kielo leviää suvuttomasti maavarsien avulla. Kielokasvusto etenee noin 15 senttiä vuodessa. Vanhimpien kloonien iäksi on arvioitu 200–300 vuotta, jolloin niiden halkaisija on noin 40 metriä. Kukat voivat olla itse- tai ristipölytteisiä, mutta vain ristipölytteiset kukat tuottavat siemeniä. Medettömät kukat houkuttelevat pölyttäjiä tuoksullaan. Siemeniä levittävät etenkin jyrjsijät, todennäköisesti myös linnut.

Kielon ensiversot kasvavat yleensä kahden tai kolmen vuoden kuluttua siementen itämisestä, ensikukinta on noin kahdeksan vuoden iässä. Yleensä vain noin 2–3 prosenttia versoista on kukallisia.

Kielolla ei ole monia vihollisia ja se kelpaa ravinnoksi vain harvoille, kuten kielokukolle (*Lilicercis meridigera*).

Loisivia sienilajeja on ainakin yhdeksän, esimerkiksi kotelosieniin kuuluva *Gloeosporium convallariae* aiheuttaa kielon lehtiin ruskeita pilkkuja.

Kielon myrkyllisyys

Kielo on kaikilta osiltaan myrkyllinen. Siitä on löydetty nelisenkymmentä sydämen toimintaan vaikuttavaa ainetta ja kieloa onkin käytetty sydänlääkkeenä jo vuosisatojen ajan. Näiden aineiden vaikutus on samankaltainen kuin sormustinkukan glykosideilla. Yhdisteitä on selvästi enemmän vanhoissa kuin nuorissa versoissa. Määrät ovat silti pieniä ja vakavat myrkytykset ovat harvinaisia. Oireita ovat suun ja mahalaukun limakalvojen ärtyminen ja pahoinvoinnin tunne, oksentelu ja ripuli. Jos myrkytystä epäillään on syytä ottaa yhteys myrkytystietokeskukseen.

LUONNONKUKKIEN PÄIVÄ

www.sll.fi/luonnonkukat • facebook.com/luonnonkukkienpaiva

LUONNONKUKKIEN PÄIVÄN JÄRJESTÄJÄT: Suomen luonnonsuojeluliitto ry; Suomen biologian seura Vanamo ry; Societas pro Fauna et Flora Fennica; Metsähallitus, Luontopalvelut; Luonnontieteellisen keskusmuseon kasvitieteen yksikkö; Suomen ympäristökeskus; Biologian ja maantieteen opettajien liitto BMOL ry.